

**Theses pro gradu baccalaureatus in medicina, quas, auspice Deo / et
praeside D.D. Jos. Hippolyto Unanue Anatomes P.P. sustinebit J.U.,
baccalaureus physicus Regii Anatomiae Amphiteatri alumnus, in Reg. ac
Pontif. Divi Marci Academia [&c;].**

Contributors

Urreta, José.

Unanue, José Hipólito, 1755-1833.

Publication/Creation

Lima : Typis Orphanorum, 1804.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/uar9usph>

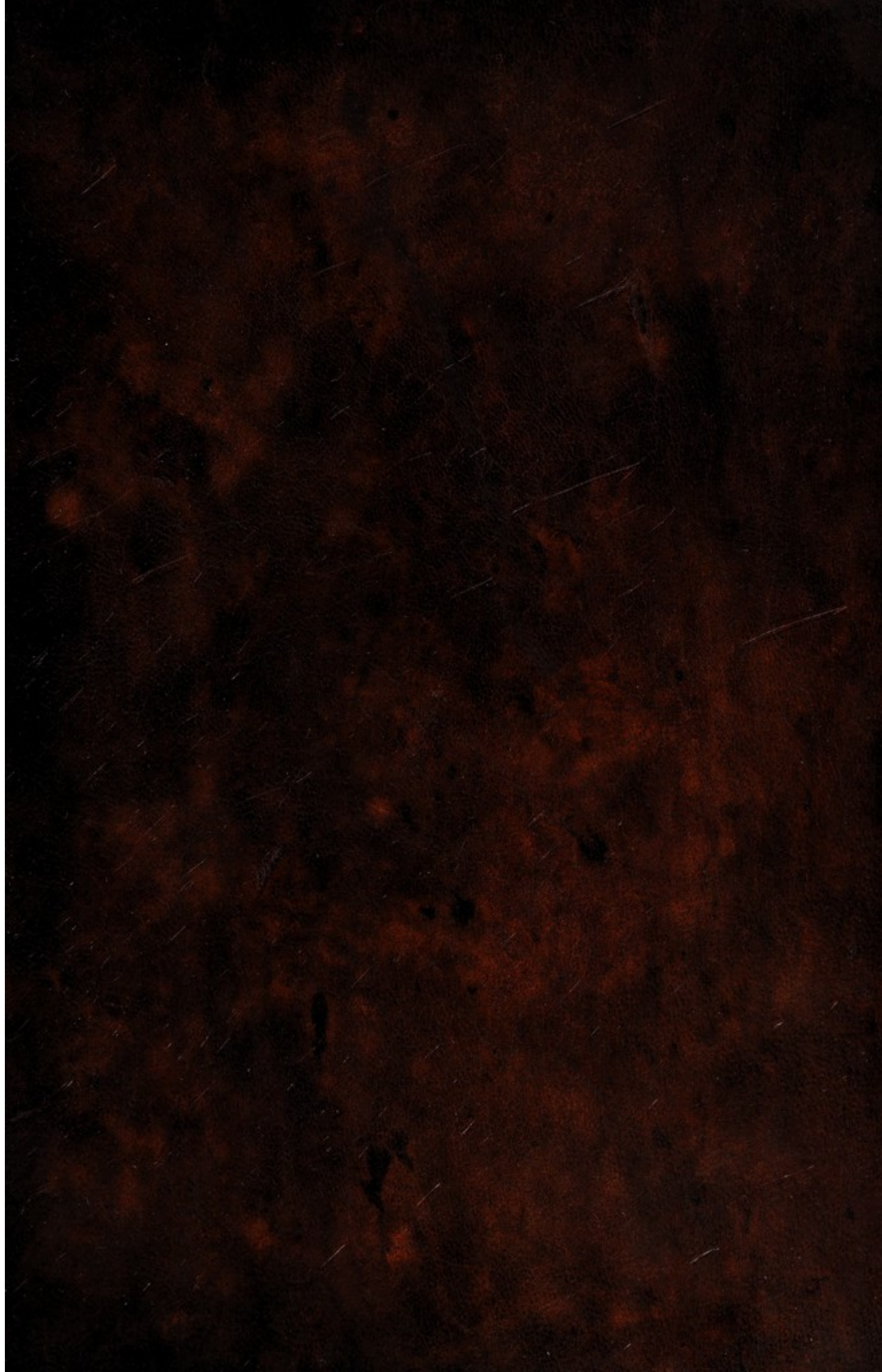
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

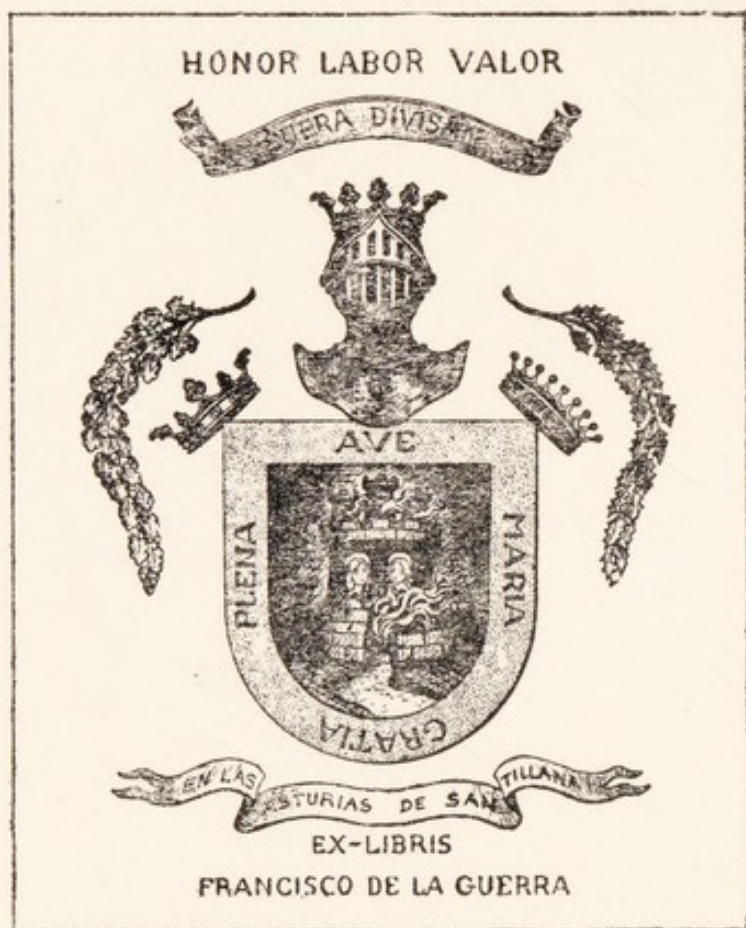

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

P. 30

317494 AMER
COLL

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b29313909>

THESES
PRO GRADU BACCALAUREATUS
IN MEDICINA,
QUAS,
AUSPICE DEO,
ET PRAESIDE
D. D. JOS. HIPPOLYTO UNANUE
ANATOMES P. P.

SUSTINEBIT
JOSEPHUS URRETA, BACCALAU-
REUS PHYSICUS
REGII ANATOMIAE AMPHITEATRI
ALUMNUS,
IN REG. AC PONTIF. DIVI MARCI
ACADEMIA.

DIE 4 JULII ANNI CIDICCCCIV.

LIMAE TYPIS ORPHANORUM.

*Turget enim Chocolata cibo, pinguique redandat
Sulphure, quod stomachi contritum viribus, am-
plum
Suppeditat Chyli fontem; fit larga cruoris
Materies, nervosque exudanti irrigat aura.
Geoffroy.*

REGIAE. AC. PONTIFICIAE
LIMANAE. DIVI. MARCI. UNIVERSITATI
PRISCA. FUNDATIONE. SCIENTIARUM. CULTU
INGENIORUM. PRAECOCI. DIVITE. VENA
OMNIUM. NOVI. ORBIS. LITERARUM. INSTITUTIONUM
PRINCIPI. ET. MAGISTRAE
HAS. HYGIENAE. AGRICULTURAE. THESES
MATERIES. PROSPECTU. IUCUNDA
STUDENTIBUS. FACILIS. SAPIENTIBUS. AMOENA
OMNIBUS. UTIBILIS
PERPETUUM
AMORIS. REVERENTIAE. ET. GRATITUDINIS
MONIMENTUM
ERGA. MATREM. LONGE. PIENTISSIMAM
CONSECRAT
JOSEPHUS. URRETA

*Sub torrida zona degentibus, Potio Indica
vulgo Chocolate, saluberrima.*

1.

CADEMICUM MEDI-
cinae specimen datur
thema quod Scholae, et

Facultatis legibus pareret, Publico prospiceret, decebat eligere. Hoc tempore, quo tot vtilia, exculta, post belli strepitus Europae eduntur, circa Naturalem Historiam optima: aliquid nobis proprium, luce dignum erat cogitandum. Menti thesauros Americae naturales ad delectum versanti, ecce Chocolatae potus, exemplari idoneus, conditiones impleturus sese obtulit ultro. Nulla seligendi mora Nectar Indicum accipimus, praestantem eius vsum Dissertationi subiicimus, *Americanis proficuum, salutarem asserimus*. Eo lubentius quo vnus aut alter ex Medicis nostris, et incolae non pauci, illum vana formidine, noxa imaginaria extimescunt, damnant. Metus inanes, phantasmata serio vt excutiantur, oportet species, quae Chocolatae compositionem ingrediuntur, perspectas habere: singularum vires, effectus in corpus humanum, quidquid amabili connubio iunctim efficiant dignoscere: quid denique variis eius praeparan-

di rationibus, aut pro potu, et cibo conficiendi modis differat rimari, perpendere.

2. Species innumerae primis ab America detecta temporibus Chocolatae compositionem ingredientibus, omnes tribus exceptis obsoleverunt, nobis horridae, incongruae, nocentes expertae. In Europae Septentrionalis Populis (a) perstant Epidendrum Vanilla, Caryophyllus, Ambra, quae sapore pungente, odore pernicaci fuerant exclusae. Iuste hisce a compositione amandatis, supersunt tres, Cacao, Saccharum, Cinnamomum: primus substantia grisea, pingui, leuiter amara, valde nutriens, traditione, nullo periculo facto, in stomacho digestionem resistere dicitur. Nec alio praeter Chocolatae condimento mensis apponitur. Saccharum concretum salino-oleosum notissimum, usus immensi, cibis in, et extra corpus resoluendis, condiendis, praeparandis aptissimum, caetera salia antecellit, acida, austera, amara corrigit, animalia, et vegetabilia a corruptione tuetur, illo ab scorbuto incolumes viuimus. Cinnamomum specierum aromaticarum prima, stimulo, et fragrantia, stomachi et nervorum sustentaculum, esculentis, et potulentis appositae miscetur, gratiam, energiam conciliat, effectus secundat.

3. Quomodo haec vniantur, quid sociata praestent iam opus est videre. Sed ante, ut quibus Chocolata cordi est obsequar, aliqua curiosa, sciri digna, alibi non reperiunda in Tabulis apponam.

(a) Linneus, *Potus Chocolatae, Dissertatione habita Upsaliae, anno 1765.*

Theobroma in variis vtriusque Ameri-
cae locis nata, seminum magnitudine, forma,
duritie, aliisque accidentibus variat; quibus
substantia magis vel minus oleosa, aromatica ob-
servatur, hinc illincve elegans habetur. Cacao
naturae et prestantiae estimandae scala Hispa-
nis, et Americanis eadem est; at vltimi in
illa delectu peritiores. Eius gradus dant 1. So-
conuzco. 2. Cucuta. 3. Caraccia. 4. Dariena.
5. Panama. 6. Magdalenus fluvius. 7. Machalia.
8. Moxia. 9. Reliquae abditae Peruviae Silvae,
quarum una vel altera vt Chachapolitana, et Jua-
nicencis varietates fert rarissimas. 1. nucleis mag-
nis colore, et consistentia amygdalinis rigidis
corticibus: 2. nucleis parvulis rubellis, teneris
pellicula obtectis, qui difficile torrentur, in la-
pide disfluunt, et nisi aliis mixti, non indurescunt.

4. In primo contenta nucleis magnis,
cylindro-ellipticis, fulvis compactis, oleo di-
uitibus; in octavo nucleis parvis subrotundis
nigricantibus, solidis, oleosis; vtraque plus
sacchari egent, et cinnamomi. Caeteris multi-
plici varietate diversis propria cuique condi-
menti ratio; sed cum haec diversorum palato,
stomacho vbiquaque aptari debeant, nullibi de
iis lex certa ferenda. Ast ubilibet de torrefac-
tione lata esse debet: ex illa namque virtus,
energia, sapor Chocolatae pendent. Alior tex-
turam adgreditur, vrit, principia activa euertit:
demissior cruda, indigesta, visceribus nocentia
relinquit: media tutissima. Qualis vero huius-
ce aestimandae norma? Nuclei arena mixti, tes-
ta igne supposito, rutabulo agitati urgentur ad
momentum vbi leni manus affricu decortica-
tionem pati incipiant. Necessariae quantumvis

fluxae operationi, Chocolatarii nostri par studium non adhibent; immo illam insectantur, quia granorum inter lapides subactionem moratur: id quod *no correr en la piedra* dicunt. Paruo laboris impendio, leui temporis iactura territi Cofeae torrefactione propria pene vituntur, inscitiia humana viscera adurunt.

5. Alia nec parui facienda labes inferatur seminum contritione non exacta; sedulo vitanda operarios monendo sancte suae laboris operationis leges obseruent. Ecce totius summa. Cum in mola Cacaotera meta cylindrica lapidea super catillum lapideum subconcavo-planum, mensae inclinatum, semina tosta, fracta intercipiat, deorsum sursumque continuo manibus acta subigat atque stringat, illa in pastam oleo madidam comminuit, redigit; quae iterum Sacchari, tertio Cinnamomi polline permixta rite traicitur, eoque elegantior habetur, quo remista et subtilior exit. Materia sorbilli praetiosissima, Theobroma merito dicta, ex nunc Hygieposis, Americarum Soteria dicenda; istisque questu, et cultu iuxta habenda. Igitur ex pasta, manibus exquisita munditie tractata, tornantur cylindri, globuli, aut capsulis chartaceis inclusa, crate loculata succussis, a tornantur tabellae, quae sub umbra aëre impulvere siccantur, durescant (b). Post ali-

(b) In laterculis hoc modo paratis quinque superficies papyro obtectae manent, quae oleum ex massa recenti dum siccat, imbunt, aliquot dracmis diminuunt. Id in cylindris, et sphaerulis non accidit, nam siccae, si lubet, teguntur munda ut servantur.

quot dies scriniis conduntur, ocius inclusae odore inficiuntur mephitico, difficile delendo. Reconditae, ante duos tresve menses vsui non conceduntur, quippe certo, et si indeterminato tempore fermentatione concentrantur, meliorescunt, partibus oleosis, salinis, aromaticis multo correctis; hoc transacto humescunt, molliantur, veterantur.

6. Conditiones, quibus Potio nostra, omni cura et studio digna, parari debet, ut ut prolixae, et minutiores videantur, minime post sunt habendae; paruula vel omissa, incondita, aspectu horrida, gustu ingrata euadit. Quidni etiam saluti incommoda? Pastillum, radula vel quouis alio modo comminutum aqua diluitur, ea proportionem ut huius uncis quinque illius uncia una respondeat: solutio frigida ad tempus in cucuma digesta, super carbones in clibano ardentes, fumo mephitico deflatos, imponitur, igne sensim viuisciente coquitur, variisque ebullitionibus cita, post quintam aut sextam momento requieta verticilli (c) turbine in vortices agitur, spumas attollitur, ad scyphum inclinata cucuma iterato extrahitur, fragrantia aëra replet. Potionis diutinae Encheiresis, ut sensus externos allicit, recreat! Potio, tumet ipsa, quantum internis prospicis! Per te animi, et corporis nostrae dotes eriguntur, vigent! Mens Philosophi meditationibus exhausta, tui poculo vigorem recuperat, alacris ad imagines redit. Astronomus

(c) Verticilli isti bacilli sunt inferne strobilo aut cylindro striis, dentibus, anulis distincto structi, qui vario artificio gratiose dolantur, et Molinillos hispane dicuntur.

tuapte munitus, coelo intentus, noctium inclemenciam tolerat, observationis taedium sustinet, somni peruicaciam... sed quo me rapit? Atqui primus versionis scyphus optimus, qui Chocolatae flos et spiritus rector habetur; secundus itidem excellens, tertius inclinatus, caeteri cadunt. Spumescens, adhuc calida exiguis haustibus sorbilla-
tur, pane dehinc, aut biscocto imbibita vescitur. Quouis anni tempore, omnibus diebus cum segmentis panis artoptitii, solis vel butyro vaccino vinctis, ientaculum praebet nobilissimum, stomacho familiare, cephalicum, munis vitae obeundis aptissimum, omni alio praeferendum. Super fructus nostros autumnales Musam, Psidium, Annonam assumpta gratissime sapit, facili et placida digestionem fertur, ambrosia eructatur.

7. Plura de clibanis, cucumis, verticillis, scyphis, scriniis Chocolatariis; de illorum materia, forma, artificio, quibus alia aliis praesentant, apparatus viaticus ditatur, essent dicenda; sed Tabularum angustia vetat. Forsan alio visura, ubi Chocolatae virtutes, quibus complexionibus quadret, quibus disconueniat, quibusque morbis medeatur data opera tractentur. Id quo Medicos nostros exoratos volumus observationes proposito instituant, pioque animo recordentur Patronae nostrae Rosae, eiusque Matri, Chocolatae Potionem, ut Syncopis remedium, cognitam fuisse; eamque, ex consilio cum Angelo Tutelari habito, imminenti animi defectione afflictam virginem feliciter hausisse.

TITULARIS PHYSICA

Annus, non Terra fructificat.

